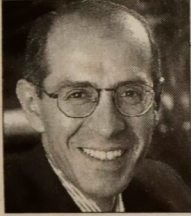

Öcalan ve semboller toplumu

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra ortaya çıkan durum öncelikle siyasal ve uluslararası ilişkiler açısından incelenecektir. Bu doğaldır. Ne var ki, bu, Türkiye'deki toplumsal kültürün oluşumu

bağlamında yapılacak değerlendirmeleri unutturmamalıdır. Onların başında da Türkiye'nin sembollerle yaşayan bir toplum olması ve o doğrultuda kazandığı ivme gelmektedir.

Türkiye'nin yüz elli yıllık tarihi tabii ki modernleşmenin tarihidir ve onun en önemli belirleyicisi cemaat toplumundan birey toplumuna geçiştir. Türkiye'de iz bırakmış her dönem, yarattığı cemaat ruhuyla değil de bireyin oluşum sürecine yaptığı katkıyla anımsanır. Cumhuriyet bunların başında gelir ve kendisini özellikle ümmet toplumundan yurttaş toplumuna geçiş evresi olarak tanımlar. Aynı şekilde 1960'ların siyasallaşması köyden kente dönük çözümlenin tarihidir. Nihayet

1980'lerin Türkiye'si bütün bütüne bir tekilleşme dönemi olarak saptanmıştır.

Bunlara karşın Türkiye'nin cemaat kavramından ne ölçüde ve ne zaman koptuğu sorusunun yanıtı yoktur; hiç değilse muğlaktır. Örneğin cumhuriyet bütün atılımına karşın bir cemaatleşme dönemi olarak da görülebilir. Yeni bir 'paradigma' etrafında örgütlenmiş, kendisini ürettiği yeni kavramlarla özdeşleştirmiş ama özünde cemaat dayanışmasını korumuş ve onu güçlendirmeyi çalışmış bir dönemdir bu. Aynı şekilde 1980'ler bir yandan bireyleşmeyle bütünleşirken, öte yandan temel ve 'muhafazakâr' değerlere getirdiği yeni boyutlarla belirlenmektedir. O kadar ki, o dönem, yarattığı yeni 'moral' içinde mikro tanrılarını bile yaratmış, bunların da kitle kültürü alanından seçilmesine dikkat etmiştir. Futbolda ortaya çıkan başarılar ve yöneticileri, olimpiyat şampiyonları daima 'yeni moral'i güçlendiren simgeler olarak koyulmuştur. Tümü 'en küçük devlet' çağrılarının yapıldığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. Elbette süreci alttan alta pekiştiren ana akım milliyetçiliktir.

Türkiye, bir süreden beri yeni bir merkez arayışı

içine girmiştir. Bu, devletin yeniden eski ve güçlü iktidarına kavuşturulması sürecidir. Siyasal merkezin sağlamaştırılması, devletin kurumları arasında eşgüdümün sağlanması, devlete işlerliğinin ve saygınlığının yeniden kazandırılması öncelikle ilkeler arasındadır. Bu süreç simgesini Bülent Ecevit'te bulmuştur. 'Devlet terbiyesi', 'devlet adamlığı' gibi vasıfların öne çıktığı bu dönemde Öcalan'ın yakalanması kurguyu tamamlamıştır. Bu anlamda, operasyonun bitirilmesinden sonra yapılan tüm yorumların 'moral' ve 'beraberlik' kavramı etrafında yoğunlaşması şaşırtıcı değildir.

Belki buraya kadarında bir sorun yoktur. Ama, sembollere teslim olmuş, o sembollerin tümünü çıplak bir milliyetçilikle bütünleştirmiş bir Türkiye'nin ciddi sorunları var demektir. Çünkü, temsil toplumu olmak gerçeğin bir türlü görülmemesiyle eşanlamlıdır. Toplumun bir 'illüzyon' içinde kalmasıdır ki, o da 'eleştirel' bireyin oluşmamasına tekabül eder. Bu, sonunda, gerçeğe yabancılaşmış toplum ve benliğini kitlede ve onu yönlendiren devlette arayan birey ise o toplumun modernleşmesine daha çok yol var demektir.